

ZÖLD ÁTÁLLÁS A FOGYASZTÓI JOGOK TERÜLETÉN

ABSZTRAKT

Az Európai Unió az utóbbi években fokozott figyelmet fordít a fogyasztóvédelem szabályozására, amelynek célja egyrészt a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme, a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása, másrészt a gazdasági és környezetvédelmi szempontok összehangolása, az EU versenyképességének fenntartása. A fogyasztóvédelmi jogalkotás területén olyan új fogalmak jelentek meg, mint például a zöldre festés, a korai elavulás, a tartósság, a javíthatósági pontszám, a harmonizált címke. Az új uniós fogyasztóvédelmi szabályok jelentős változásokat hoznak a gyártók, a kereskedők és a fogyasztók számára egyaránt. Az érintett vállalatokra a fogyasztóvédelmi szabályok által előírt kötelezettségek jelentős anyagi terheket róhatnak, a fogyasztók részéről pedig mintegy elvárás lesz a tudatos vásárlás. Az új szabályok bár élénkíthetik a versenyt a gyártók és kereskedők között, egyelőre kérdéses, hogy az Európai Unió meg tudja-e őrizni versenyképességét a gyors és olcsó fogyasztásra épülő globális piacon.

Kulcsszavak: zöld átállás, fogyasztóvédelem, versenyképesség, fenntarthatóság, gazdasági és környezetvédelmi szempontok, zöldre festés, korai elavulás, tartósság, javíthatóság, harmonizált címke, európai javítási adatlap

GREEN TRANSITION IN THE FIELD
OF CONSUMER RIGHTS

ABSTRACT

The European Union has increasingly focused on consumer protection regulations in recent years, aiming, on the one hand, to safeguard consumers' health and safety and ensure a high level of consumer protection, and on the other hand, to harmonise economic and environmental considerations while maintaining the EU's competitiveness. In the field of consumer protection legislation, new concepts have emerged, such as greenwashing, early obsolescence, durability, reparability score, and harmonised label. The new EU consumer protection regulations introduce significant changes for producers, traders, and consumers alike. The obligations imposed on affected businesses by these regulations may result in substantial financial burdens, while on the consumer side, conscious purchasing will become an expected norm. While the new regulations may stimulate competition among producers and traders, it remains uncertain whether the European Union will be able to maintain its competitiveness in a global market driven by rapid and low-cost consumption.

Keywords: green transition, consumer protection, competitiveness, sustainability, economic and environmental considerations, greenwashing, early obsolescence, durability, reparability, harmonised label, European Repair Information Form

BEVEZETÉS

Az uniós fogyasztóvédelmi szabályok megalkotásának területén az utóbbi években egyre aktívabb az Európai Unió. Az új szabályok megalkotása során kiemelt figyelmet fordítanak az európai fogyasztók egészségének, biztonságának védelmére, de mindezek mellett természetesen a gazdasági szempontok, így a versenyképesség fenntartása és növelése is fontos szere-

pet játszanak. A belső piacon nemcsak az Európai Unió területén gyártott termékek vannak jelen, hanem az Unión kívüli gyártók áruja is egyre jobban elterjedtek, így az uniós jogalkotónak arra is figyelnie kell, hogy a fogyasztók e termékek vonatkozásában is maximális védelemben részesüljenek, ezáltal is biztosítva a fogyasztóvédelem magas szintjének megvalósulását. A fogyasztóvédelmi rendelkezések mellett azonban a gazdasági érdekeket is figyelembe kell venni, nem csökkenhet az Unió versenyképessége, azonban mindezeket a környezetvédelmi célok előtérbe kerülésével kell megoldani. Látható tehát, hogy egy igen komplex területről van szó.

Az Európai Bizottság 2020. november 13-án fogadta el új fogyasztóügyi stratégiáját¹ (a továbbiakban: Fogyasztóügyi stratégia, Stratégia). A Stratégia a 2020–2025 közötti időszakra meghatározza az EU fogyasztóvédelmi politikájának aktualizált általános keretét² és az uniós fogyasztóvédelmi politika jövőképét. A Fogyasztóügyi stratégia öt területet emel ki, amelyek egyike a zöld átállás. Emellett nevesíti a digitális transzformációt, a jogorvoslatot és a fogyasztói jogok érvényesítését, az egyes fogyasztói csoportok specifikus szükségleteit és a nemzetközi együttműködést. Jelen tanulmány a fogyasztói jogok területén megvalósuló zöld átállás témájával kíván foglalkozni. Az új szabályokról értékelhető és hivatkozható szakirodalmi álláspont még nem igazán jelent meg, így a tanulmány elkészítése során az Európai Unió honlapján megjelenő ismertetőket, valamint az irányelvek szövegeit vettem alapul.

A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGRA VONATKOZÓ CSELEKVÉSI TERV

Az Európai Bizottság 2020. március elején nyilvánosságra hozta „A digitalizáció hatása a mindennapi életünkre” című felmérésének eredményét.³ A digitális eszközök használatát illetően az olvasható ki a felmérésből, hogy „tíz válaszadóból csaknem nyolc szeretné a gyártókat a digitális eszközök

¹ Európai Bizottság 2020a.

² Az Európai Bizottság 2012-ben fogadta el az európai fogyasztóügyi stratégiáját, amely 2020-ban érvényét veszítette.

³ Az Eurobarométer 503. sz. különjelentése.

javításának megkönnyítésére kötelezni. Ez az arány azonban tízből négyre csökken, ha ez áremelkedéssel jár.”

Szintén 2020 márciusában fogadták el az Európai Bizottság körforgásos gazdaságra vonatkozó cselekvési tervét,⁴ amely szervesen kapcsolódik az Európai Unió úgynevezett *Green Deal* (európai zöld megállapodás) programjához.⁵ Az európai zöld megállapodás egyik fontos sarokköve a cselekvési terv, amely számos intézkedést irányoz elő a fenntartható termékek tervezésére, a termelési folyamatok körforgásos jellegére, valamint a fogyasztók és közbeszerzők szerepvállalásának növelésére vonatkozóan. Olyan kulcsfontosságú ágazatokra irányul, mint az elektronika, az információs és kommunikációs technológia, az akkumulátorok, a csomagolás, a műanyagok, a textilipar, az építőipar, valamint az élelmiszerek. A cselekvési terv célja, hogy csökkentse a természeti erőforrások megterhelését és elősegítse a fenntartható növekedést, és több olyan intézkedést tartalmaz, amelyek célja, hogy a termékek tartósságát, újrafelhasználhatóságát, korszerűsíthetőségét és javíthatóságát tovább növeljék, illetve lehetővé tegyék, hogy a fogyasztók fenntarthatóbb döntéseket hozzanak. A javításhoz való jog bevezetésének egyik célja a hulladéktermelés csökkentése, de ez a fogyasztók jogainak bővítésével is együtt jár. A fogyasztói jogok bővítése mellett a cselekvési terv kiemeli a fogyasztók szerepvállalásának növelését is. Ezen intézkedésnek köszönhetően megbízható információkkal fognak rendelkezni ahhoz, hogy helyes, környezetbarát döntéseket hozhassanak, többek között az idő előtti elavulással kapcsolatban, jobban védve lesznek a környezetbarát jellegre vonatkozó hamis állításokkal szemben, és a vásárlást megelőzően több információval fognak rendelkezni a termékek javíthatóságáról.

⁴ Európai Bizottság 2020a.

⁵ Az európai zöld megállapodásról bővebb információ található az alábbi linken: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu

„ZÖLD ÁTÁLLÁS” A FOGYASZTÓÜGYI
STRATÉGIA ALAPJÁN

A 2020-ban elfogadott új Fogyasztóügyi stratégia már a bevezetőjében kiemeli, hogy az európai fogyasztók joggal várják el, hogy aktív szerepet játsszanak a zöld és digitális átállásban. A zöld átállás keretében a Stratégia a kedvezőtlen környezeti hatásokat és a termékek korai elavulását hangsúlyozza. Egy viselkedéstani tanulmányra hivatkozva kiemeli a Stratégia, hogy a fogyasztók jelentős százaléka örömmel fogadná, ha a termékek tartósságával kapcsolatban több/jobb információt kapnának. Az ilyen információk birtokában a legtartósabb termékek eladása akár meg is háromszorozódhatna, ugyanis a fogyasztók a tanulmány szerint hajlandók akár magasabb árat is fizetni a tartósabb árukért.⁶ A Fogyasztóügyi stratégia rávilágít, hogy az európai zöld megállapodás egy olyan

„átfogó stratégiát vázol fel, amelynek célja, hogy az EU méltányos és virágzó társadalommá alakuljon, és olyan klímasemleges, erőforrás-hatékony, tiszta, körforgásos gazdaságot működtessen, ahol a gazdasági növekedés független az erőforrás-felhasználástól, és ahol természeti tőkét és a biológiai sokféleséget erősítő negatív hatások csökkennek”.⁷

A célkitűzésből látható, hogy ezekben a folyamatokban a gyártóknak és a fogyasztóknak egyaránt fontos szerep jut, de összességében ők is egy hatalmas gépezet fogaskerekei. Emellett az is kiolvasható a megfogalmazott célokból, hogy óriási területet ölelnek fel, ahol évek, évtizedekre is szükség lehet, amíg a zöld átállás megvalósul. A Stratégia céljainak megvalósítása a gyártókat talán a gyártási és tájékoztatási folyamatokban fogja igazán érinteni. E folyamatok optimális kialakítása révén kerülnek a fogyasztók olyan döntési helyzetbe, amelyben az egyrészt számukra, másrészt a környezet számára is legkedvezőbb árukat tudják megvásárolni. Ezért is van kimondottan nagy

⁶ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 5.

⁷ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 6.

jelentősége ezen a területen a korai elavulás elleni fellépésnek, illetve annak, hogy minél fenntarthatóbb termékek kerüljenek a piacra. A fenntarthatóságot elsősorban a tartósság és a javíthatóság fogja leginkább befolyásolni. Ebben a körben a Stratégia kiemeli, hogy több szabályozási és nem szabályozási intézkedésre lesz szükség az áruk és szolgáltatások specifikus csoportjai terén. Példaként hozza fel többek között a textiltermékeket, az elektronikai eszközöket, csomagolást stb.⁸ Ahogy említettem, a gyártókra a tájékoztatás terén igen jelentős feladat hárul, ugyanis a Stratégia megfogalmazta, az uniós jogalkotó pedig azóta már megalkotta a szükséges jogszabályokat, hogy a fogyasztóknak megbízható és teljes körű tájékoztatást kell kapniuk az áruk és szolgáltatások fenntarthatósági, környezetvédelmi jellemzőiről. Eme jellemzők alatt pedig elsősorban a tartósságot, a javíthatóságot és a fejleszthetőséget kell érteni. A javíthatóság esetében nemcsak a javítás emelendő ki, hanem a fogyasztók javításhoz való jogának tényleges érvényesülése is.⁹ A fogyasztói jogok jobb érvényesülése mellett külön figyelmet szentel a Stratégia a megtévesztő magatartások visszaszorításának, ami gyakran a fogyasztói tájékoztatás során valósul meg, amikor is a gyártó félrevezető információk közlésével próbálja befolyásolni a fogyasztók vásárlásait.¹⁰ A Stratégia külön kiemeli a vállalkozások szerepét a környezetbarátabb fogyasztásra való törekvésben, mégpedig a fenntarthatósági célkitűzések vállalati stratégiákba és döntésekbe történő integrálása útján.¹¹ A zöld átállásra vonatkozóan megfogalmazott bizottsági célkitűzések elindultak, hiszen több új irányelvet fogadtak el, amelyek mind a fent nevezett célok megvalósításában fognak lényeges szerepet betölteni.

ÚJ FOGALMAK MEGJELENÉSE AZ UNIÓS FOGYASZTÓVÉDELEM TERÜLETÉN

A fogyasztók, illetve fogyasztói jogok zöld átállásban betöltött szerepével több új irányelv is foglalkozik. Jelen tanulmányban két irányelvet szeretnék

⁸ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 7.

⁹ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 8–9.

¹⁰ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 9.

¹¹ Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 10.

kiemelni: Az egyik a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának növeléséről szóló 2024/825 (EU) irányelv, illetve az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról szóló 2024/1799 (EU) irányelv.

Az új szabályok révén új fogalmakat is bevezetnek. Ezek az új fogalmak már a Fogyasztóügyi stratégiában is megjelentek, azonban az uniós jogalkotó időközben kibontotta ezeknek a jelentéseit.

A FOGYASZTÓK ZÖLD ÁTÁLLÁSBAN VALÓ
SZEREPVÁLLALÁSÁNAK NÖVELÉSÉRŐL
SZÓLÓ 2024/825 (EU) IRÁNYELV

A 2024/825 (EU) irányelv preambulumbekzdése részletesen leírják, miért fontos a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának erősítése és ezt milyen intézkedések révén lehet majd a jövőben előmozdítani, megvalósítani. Kiemelt hangsúlyt fektet a fogyasztók tájékoztatására és a fogyasztói jogokra, amelyek elengedhetetlenek lesznek egyrészt ahhoz, hogy a fogyasztók teljes körű, megbízható információkhoz jussanak a vásárlási döntéseik meghozatala során, másrészt ahhoz, hogy a zöld átállás keretében az új folyamatokhoz igazodó fogyasztói jogokat élvezhessenek. Az irányelv (1) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:

„A belső piac magas szintű fogyasztóvédelmen és környezetvédelmen alapuló megfelelő működéséhez való hozzájárulás, valamint a zöld átállás terén való előrelépés érdekében alapvető fontosságú, hogy a fogyasztók megalapozott vásárlási döntéseket hozhassanak, és ezáltal hozzájáruljanak a fenntarthatóbb fogyasztási szokásokhoz.”

A két cél a belső piac magas szintű fogyasztóvédelmen és környezetvédelmen alapuló megfelelő működése, valamint a zöld átállás terén való előrelépés biztosítása. Az irányelv alapvetően az értékesítési szakasz elején megvalósuló tájékoztatási kötelezettségre helyezi a hangsúlyt, és ebben a körben elsősorban a kereskedők feladatákként határozza meg, hogy a fogyasztókat megbízható információkkal lássák el, és megakadályozzák

az olyan félrevezető állítások közlését, amelyek aztán gátolják a fogyasztókat abban, hogy fenntartható fogyasztási döntéseket hozzanak.

Az első fogalom, amellyel az irányelvben találkozunk, az úgynevezett „zöldre festés” fogalma. A fogalommal már a fogyasztóügyi stratégiában is találkozhattunk. A Stratégia a következőképp határozza meg a „zöldre festés” fogalmát: Olyan információk, „amelyek nem felelnek meg a valóságnak, illetve félrevezető vagy megtévesztő módon kerülnek feltüntetésre, azt a valótlan benyomást keltve, hogy egy termék vagy vállalkozás környezetvédelmi szempontból megfelelőbb”.¹² Az irányelv (1) preambulumbekézése egyszerűen fogalmaz és azt mondja, hogy a „zöldre festés” a környezetbarát jellegre vonatkozó félrevezető állításokat takarja. A „zöldre festés” kockázatának csökkentése kiemelt jelentőségű a zöld átállásban, hiszen a gyártók az áruk környezetbarát jellegére vonatkozó félrevezető állításokkal könnyen megtéveszthetik a fogyasztókat és így a zöld átállást nehezítő vásárlási döntéseket hozhatnak. A környezetbarát jellegre vonatkozó megbízható információk egyrészt a fogyasztókat fogják segíteni abban, hogy valóban környezetbarát termékeket tudjanak választani, ennek keretében össze tudják hasonlítani a konkurens termékeket. Másrészt biztosítja azt is, hogy a kereskedők egyenlő versenyfeltételek mellett tudjanak működni, ezáltal versenyösztönző hatása is lesz. Az irányelv külön felhívja a figyelmet az olyan információközlésre, amelyek éghajlattal kapcsolatos állításokat tartalmaznak és kimondja, hogy

„eseti értékelést követően minden olyan esetben meg kell tiltani az ilyen állítások alkalmazását, ahol azok mögött nem állnak a kereskedő által közölt egyértelmű, objektív, nyilvánosan elérhető és ellenőrizhető kötelezettségvállalások és célkitűzések, és nem szerepelnek olyan részletes és reális végrehajtási tervben, amely bemutatja e kötelezettségvállalások és célok elérésének módját, és forrásokat különít el erre célra”.¹³

¹² Fogyasztóügyi stratégia 3.1. 9.

¹³ 2024/825 (EU) irányelv (4) preambulumbekézés.

A termékek környezeti, társadalmi jellemzőik, valamint a körforgásos jelleg, vagyis a tartósság, a javíthatóság és az újrafeldolgozás alapján történő összehasonlítás egyre jobban elterjed a termékek kiválasztása folyamán. Ahhoz, hogy az ilyen típusú tájékoztatás ne legyen a fogyasztók számára félrevezető, előírja az irányelv, hogy „a kereskedők tájékoztassák a fogyasztót az összehasonlítás módszeréről, az összehasonlítás tárgyát képező termékekről és e termékek szállítóiról, valamint az információk naprakészen tartására irányuló intézkedésekről”.¹⁴ Ehhez a követelményhez kapcsolódik a jövőben a fenntarthatósági címkék alkalmazása is: a kereskedőknek feladata lesz, hogy ilyen címkék alkalmazása előtt biztosítaniuk kell, hogy az a tanúsítási rendszer alapján megfelel az átláthatóság és a hitelesség minimumkövetelményeinek.¹⁵

Másik fontos fogalom a korai elavulás. A korai elavulással kapcsolatos egyes gyakorlatok alatt érti az irányelv azokat a tervezett korai elavulási gyakorlatokat is, amelyek alapján „a termékeket szándékosan korlátozott élettartamúra terveznek annak érdekében, hogy bizonyos idő elteltével vagy egy előre meghatározott intenzitású használat után idő előtt elavulttá vagy működésképtelenné váljon”.¹⁶ A termékek korai elavulása amelle, hogy kárt okoz a fogyasztónak, megnövekedett hulladékmennyiséghez vezet, illetve plusz energia- és anyagfelhasználással jár, így mindenképp negatív hatást gyakorol a környezetre.

Ehhez a fogalomhoz kapcsolódik a tartósság, amely „egy termék azon képessége, hogy megőrizze a megkövetelt funkcióit és teljesítményét szokásos használat mellett”.¹⁷ Az irányelv alapján tiltani kell azt a gyakorlatot, amelynek keretében hamis információkat közölnek a termékek tartóságára vonatkozóan. Ebben a körben kiemeli az irányelv az olyan típusú tájékoztatást, amely arra vonatkozik, hogy az adott termék bizonyos szintű tartóssággal rendelkezik a használati idő vagy intenzitás tekintetében, rendes használati feltételek mellett. A tartósságra vonatkozó információk tekintetében a gyártói kötelezettség mellett megjelenik a kereskedői felelősség is,

¹⁴ 2024/825 (EU) irányelv (6) preambulumbekzdés.

¹⁵ 2024/825 (EU) irányelv (7) preambulumbekzdés.

¹⁶ 2024/825 (EU) irányelv (16) preambulumbekzdés.

¹⁷ 2019/771 irányelv 2. cikk 13. pont.

de külön kategóriaként kezeli az áru gyártóinak is minősülő kereskedőket azoktól, akik „csak” értékesítik a termékeket. Az előbbi körre vonatkozóan kimondja az irányelv, hogy a kereskedőktől általában elvárható, hogy tudomásuk legyen az áru tartósságára vonatkozó hamis állításokról, míg az eladók esetében azt mondja, hogy a rendelkezésükre álló megbízható információkra kell támaszkodniuk.¹⁸ A korai elavulással kapcsolatos betiltandó gyakorlatnak tekinti az irányelv a fogyasztók arra való ösztönzését, hogy „a termék fogyóeszközeit korábban cserélje ki, vagy töltsse fel, mint ahogy arra műszaki okokból szükség lenne”.¹⁹ Triviális példának tűnhet az irányelvben megnevezett gyakorlat, de a mindennapokban valószínűleg már szinte mindenki találkozott azzal az esettel, amikor a nyomtató beállításain keresztül arra ösztönzik a fogyasztókat, hogy a nyomtató tintapatronját még azelőtt cserélje ki, hogy az ténylegesen kiürülne, ezáltal további patronok vásárlására ösztönözve a fogyasztót. Az információk fogyasztók részére történő átadásával kapcsolatban az irányelv az információk visszatartásának problémájára is felhívja a figyelmet. Ez az esetkör például akkor valósul meg, amikor a gyártó olyan információkat hallgat el a fogyasztó elől, ami adott esetben ronthatja a termékek funkcionalitását. Példaként említi az irányelv, ha a gyártó nem tájékoztatja arról a fogyasztót, hogy ronthatja a termék funkcionalitását, amennyiben például olyan pótalkatrészt, tartozékot használ, amelyet nem az eredeti gyártó biztosított. Ezeket az információkat nem szabad elrejtteni a fogyasztó elől. Az ezzel ellentétes állításokkal is vigyázni kell, vagyis amikor a gyártó elhiteti a fogyasztóval, hogy a nem az eredeti gyártó által biztosított alkatrészek, tartozékok használata rontja az áru funkcionalitását.²⁰ Az áru tartósságára vonatkozóan az új szabályozás előíranyozza az úgynevezett harmonizált címkék alkalmazását a gyártói kereskedelmi jóállás körében. Ez tulajdonképpen egy kötelezettségvállalás lesz a gyártói oldalon arra vonatkozóan, hogy a rendeltetésszerű használat mellett az áru megőrzi szükséges funkcióit és teljesítményét. Amennyiben a gyártó ilyen típusú

¹⁸ 2024/825 (EU) irányelv (20) preambulumbekkezdés.

¹⁹ 2024/825 (EU) irányelv (23) preambulumbekkezdés.

²⁰ 2024/825 (EU) irányelv (24) preambulumbekkezdés.

jótállást vállal a fogyasztóval szemben, úgy ezt a tájékoztatást a harmonizált címke használatával teszi meg a jövőben.²¹

Utolsó fogalomként a javíthatósági követelményt kell megemlíteni, amely tulajdonképpen egy gyártói kötelezettséget takar arra vonatkozóan, hogy az áru javítható legyen. Az irányelv egyrészt kimondja, hogy tilos a termékeket javítható termékként feltüntetni abban az esetben, ha javításuk valójában nem lehetséges, másrészt kereskedői kötelezettségként írja elő a fogyasztók tájékoztatását a releváns javítási információkról. A tájékoztatásnak ki kell terjednie a pótalkatrészek elérhetőségére, a javítás becsült költségére, a javítási, karbantartási utasítások rendelkezésre állására, illetve a javítást korlátozó tényezőkre.²² Az irányelv bevezeti az úgynevezett javíthatósági pontszámot, amely „egy adott áru javíthatóságát kifejező pontszám, amely az uniós szinten megállapított harmonizált követelményeken alapul”.²³

A 2024/825 (EU) irányelv a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelvet, valamint a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EU irányelvet módosítja, a tagállamoknak pedig 2026. március 27-ig kell elfogadniuk és kihirdetniük az irányelvnek való megfeleléshez szükséges rendelkezéseket, alkalmazásukra 2026. szeptember 27-től kerül sor.

A 2005/29/EK irányelv legfontosabb módosításai között említhetjük a fogalommeghatározásokat tartalmazó 2. cikk kiegészítéseit a környezetbarát jellegre vonatkozó állítás, a fenntarthatósági címke, vagy éppen a tanúsítási rendszer fogalmaival.²⁴ A 2011/83 (EU) irányelvben pedig többek között megtaláljuk a javíthatósági pontszámra, a harmonizált értesítésre és harmonizált címkére vonatkozó módosításokat.²⁵

²¹ 2024/825 (EU) irányelv (26) preambulumbekzdés.

²² 2024/825 (EU) irányelv (35) preambulumbekzdés.

²³ 2024/825 (EU) irányelv 2. cikk 1. 14d. pont.

²⁴ 2024/825 (EU) irányelv 1. cikk 1. pont.

²⁵ 2024/825 (EU) irányelv 2. cikk 1. és 5. pont.

AZ ÁRUK JAVÍTÁSÁT ELŐMOZDÍTÓ KÖZÖS
SZABÁLYOK MEGHATÁROZÁSÁRÓL
SZÓLÓ 2024/1799 (EU) IRÁNYELV

2024. július 10-én jelent meg az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* az áruk javításáról szóló 2024/1799 (EU) irányelv. Az irányelv az (1) preambulumbekezdésében három alapvető célt határoz meg: a belső piac működésének javítása, a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása és a gazdaság magasabb fokú körforgásosságának elérése. Emellett kiemeli, hogy ezekkel mintegy kiegészíti az áruk adásvételéről szóló 2019/771 (EU) irányelv által kitűzött célokat. A gazdaság körforgásos jellegének elérése, valamint a zöld átállás megvalósítása érdekében nagyobb hangsúlyt kell fektetni a termékek javítására. Ez egyrészt csökkenti az erőforrások felhasználását, a hulladékmennyiséget, másrészt fokozhatja a versenyt a belső piacon a javítást végzők körében. Tehát környezetre és gazdaságra gyakorolt hatásai is lesznek az új rendelkezéseknek. A 2024/1799 (EU) irányelv célja az áruk javításának előmozdítása az eladónak a 2019/771 (EU) irányelvben meghatározott felelősségi körében és azon kívül. Az uniós jogalkotó azzal indokolja az áruk javításának szükségességét, hogy a még menthető áruk ne váljanak idő előtt hulladékká, illetve arra kívánják ösztönözni a fogyasztókat, hogy minél hosszabb ideig használják a termékeket. Ez pedig a fogyasztás fenntarthatóvá válását, a körforgásos gazdaság kialakítását és a zöld átállást segíti elő.²⁶ Míg a 2024/825 (EU) irányelv az értékesítési szakasz elejére, azon belül is a fogyasztók tájékoztatására koncentrál, addig a 2024/1799 (EU) irányelv rendelkezéseiben az értékesítés utáni szakasz kerül középpontba, és próbálja erősíteni a javítást és az újrafelhasználást.²⁷ Az irányelvvel érintett árukategóriákat tekintve fontos felhívni a figyelmet, hogy bár kívánatosnak tartaná a rendelkezéseket valamennyi termékre alkalmazni és a 2. cikk 9. pontjában található árufogalom utal a 2019/771 (EU) irányelv 2. cikk 5. pontjában található árufogalomra, alkalmazására mégis szűkebb

²⁶ 2024/1799 (EU) irányelv (3) és (5) preambulumbekezdések.

²⁷ 2024/1799 (EU) irányelv (5) preambulumbekezdés.

körben kerül sor: jelenleg csak azokra az árukra alkalmazandók az irányelv rendelkezései, amelyek tekintetében az uniós jogi aktusok javíthatósági követelményeket állapítanak meg.²⁸ Ezek az áruk pedig elsősorban elektronikai termékek, így háztartási gépek (mosógép, szárítógép, porszívó, hűtő), vagy éppen mobiltelefonok, táblagépek. Más termék kategóriákra, amelyek esetében teljesen egyértelműen alkalmazható lenne a javítás, nem alkalmazandó jelenleg az irányelv. Ilyenek például a ruházati termékek vagy a bútorok. Az irányelv hatálya alá tartozó áruk korlátozott körének meghatározását az irányelv alapvetően azzal magyarázza, hogy elkerülhető legyen a gyártók túlterhelése, illetve biztosítható legyen, hogy a gyártók eleget tudjanak tenni a javítási kötelezettségüknek.²⁹

Az irányelv a termékek javítása tekintetében több kötelezettséget is előír. Egyrészt a javítóknak a fogyasztók rendelkezésére kell bocsátaniuk a javítási szolgáltatásaikkal kapcsolatos legfontosabb információkat. Erre tekintettel bevezetik az úgynevezett európai javítási adatlapot, amelynek alapvető feladata, hogy megkönnyítse a fogyasztók döntéseit a javítási szolgáltatások kiválasztása során, segítse őket abban, hogy könnyebben összehasonlíthassák a kínált javítási szolgáltatásokat. Az uniós jogalkotó szerint a javítási adatlap alkalmazása mindenképp hozzájárulna az egyértelműség és átláthatóság követelményeinek a megvalósításához, valamint a fogyasztói bizalom növeléséhez. Az irányelv úgy fogalmaz, hogy a javítási adatlapnak a fogyasztók javítási döntéseit befolyásoló fő paramétereket kell tartalmaznia, így a hiba jellegét és azt az árat és időtartamot, amelyen belül a javító vállalja a javítási szolgáltatás teljesítését. Kifejezetten tartalmaznia kell az adatlapnak azokat a kapcsolódó szolgáltatásokat is, amelyeket a javító a javítás mellett vállal. Így például, ha szállítást is vállal a javítás mellett, akkor e kapcsolódó szolgáltatás költségeinek is szerepelnie kell az adatlapon.³⁰ A javítási adatlap mindkét fél részéről kötelezettséget fog jelenteni: a fogyasztónak el kell fogadnia az abban meghatározott feltételeket, és ebben az esetben a javítóknak kötelezettsége lesz a javítás elvégzése. A tagállamokra nézve is kötelezettséget ró az európai

²⁸ 2024/1799 (EU) irányelv (8) preambulumbekzdés.

²⁹ 2024/1799 (EU) irányelv (21) preambulumbekzdés.

³⁰ 2024/1799 (EU) irányelv (10) preambulumbekzdés.

javítási adatlap alkalmazása, ugyanis ki kell alakítaniuk egy jogorvoslati rendszert arra az esetre, ha a javító nem végzi el a javítási szolgáltatást az adatlap fogyasztó általi elfogadását követően.³¹ Az európai javítási adatlap mellett online javítási platform kialakítása is segíteni fogja a fogyasztókat abban, hogy össze tudják hasonlítani a kínált javítási szolgáltatásokat és azok árait, ezáltal is elősegítve, hogy a leginkább megfelelő szolgáltatót és szolgáltatást tudják kiválasztani.³² A platform kialakításának feladatát az Európai Bizottság kapja meg, amelynek „közös online interfészen alapuló nemzeti részekből kell állnia”.³³ Az európai online platform közös online interfészének kialakítására a Bizottság 2027. július 31-ig kapott időt.³⁴ A platformon számos információ kap majd helyet, és alapvetően azt a célt fogja szolgálni, hogy a fogyasztók egyszerűbben tudjanak keresni a javítók szolgáltatásai között. Ennek a feladatnak az ellátása érdekében a tagállamoknak nemzeti kapcsolattartó pontokat is ki kell jelölniük.³⁵

Az új irányelv hivatkozást tartalmaz a 2019/771 (EU) irányelv alapján fennálló javítási lehetőségre. Azoknál a hibáknál, amelyeknél a hiba már az áru leszállításakor fennáll és a helytállási időn belül felismerhetővé is válik, a csere mellett javítási kötelezettséget is előír. Ettől függetlenül előfordul, hogy nem javítják a menthető árukat és azokat inkább leselejtezik. A fogyasztókat is érdekeltté kell tenni, hogy a csere helyett a javítás lehetőségét válasszák hibás teljesítés esetén, ezért az új irányelv kötelezi a gyártókat, hogy az irányelv mellékletében található áruk esetében a javítást részesítsék előnyben. Új vívmánya az irányelvnek, hogy az Európai Unióban forgalomba hozott áruk esetében írja ezt elő, függetlenül attól, hogy a gyártók az Unióban vagy azon kívül letelepedettek.³⁶ Erre külön rendelkezést tartalmaz az irányelv, és megállapítja azon gazdasági szereplők sorrendjét, akik kötelesek teljesíteni

³¹ 2024/1799 (EU) irányelv (14) preambulumbekkezdés.

³² 2024/1799 (EU) irányelv (23) preambulumbekkezdés, az irányelv 7. cikk (5) bekezdése értelmében az európai online platformon található nemzeti részek és a nemzeti online platformok használata díjmentes lesz a fogyasztók számára.

³³ 2024/1799 (EU) irányelv (26) preambulumbekkezdés.

³⁴ 2024/1799 (EU) irányelv 7. cikk (2) bekezdés.

³⁵ 2024/1799 (EU) irányelv (28)–(30) preambulumbekkezdések.

³⁶ 2024/1799 (EU) irányelv (15) preambulumbekkezdés.

a gyártó javítási kötelezettségét. Az irányelv 5. cikk (3) bekezdése alapján ezek a gazdasági szereplők a gyártó Unión belüli meghatalmazott képviselője, ennek hiányában az érintett áru importőre, importőr hiányában pedig az érintett áru forgalmazója. A javítási kötelezettség teljesítése érdekében a fentnevezett gazdasági szereplők kiadhatják a javítási feladatok elvégzését alvállalkozónak. E rendelkezés alapvető célja, hogy ne kerüljenek a fogyasztók hátrányos helyzetbe csak amiatt, mert a gyártó Unión kívül letelepedett.³⁷ Külön felhívja a figyelmet az irányelv, hogy „a javítási kötelezettség körébe tartoznak az olyan hibák, amelyek az áruk adásvételi szerződésnek való meg nem feleléséből erednek”,³⁸ így a gyártó számára biztosítja azt a lehetőséget, hogy „a fogyasztó által fizetett ár ellenében vagy díjmentesen végezze a javítást”. Az irányelv szerint ez a lehetőség olyan fenntartható üzleti modell kialakítására fogja ösztönözni a gyártókat, amelyek javítási szolgáltatások elvégzését is magukban fogják foglalni. A javítási árat és feltételeket a fogyasztó és a gyártó közötti szerződés rendezi, és biztosítani kell a fogyasztó részére annak eldöntését, hogy elfogadható-e számára az adott feltételekkel a termék javítása. Az irányelv úgy kalkulál, hogy egyrészt a fogyasztó és gyártó közötti szerződés megléte, valamint a javítók közötti versenykényszer elfogadható szinten fogja tartani a javítás költségeit. Emellett díjmentes javítási kötelezettséget is tartalmaz az irányelv azokban az esetekben, amikor a hiba a kereskedelmi jótállás körébe tartozik.³⁹ A javítási kötelezettség körében az irányelv, annak érdekében, hogy a szállítási költségek ne merüljenek fel szükségtelenül, illetve hogy a környezetre káros kibocsátásokat csökkenteni lehessen, azt a javaslatot tartalmazza, hogy lehetőség szerint a fogyasztóhoz legközelebb történjen a javítás elvégzése. Ennek érdekében lehetőséget biztosít az irányelv, hogy a javítást alvállalkozók végezzék el.⁴⁰

Többek között a fenntartható termékek környezettudatos tervezéséről szóló 2024/1781 (EU) rendelet alapján elfogadott további uniós rendelkezések alapján külön hangsúlyozza az irányelv a gyártók azon kötelezettségét, hogy „hozzáférést kell biztosítaniuk tartalék alkatrészek-

³⁷ 2024/1799 (EU) irányelv (20) preambulumbekkezdés.

³⁸ 2024/1799 (EU) irányelv (16) preambulumbekkezdés.

³⁹ 2024/1799 (EU) irányelv (16) preambulumbekkezdés.

⁴⁰ 2024/1799 (EU) irányelv (17) preambulumbekkezdés.

hez, javítási és karbantartási információkhoz vagy a javítással kapcsolatos bármilyen szoftvereszközhöz, belső vezérlőprogramhoz vagy hasonló kiegészítő eszközökhöz”. Ezáltal biztosítható, hogy a javítás ne csak a gyártó által, hanem más javítók által is műszakilag kivitelezhető legyen. Emellett segítséget nyújt a fogyasztók számára is, ha adott esetben maguk is el tudják végezni a javítást. Mindezekre tekintettel is hangsúlyozza az irányelv az ármegállapítás fontosságát, tehát a gyártóknak olyan észszerű árat kell majd meghatározniuk, amely nem tartja vissza a fogyasztót attól, hogy a javítást válassza. Ezenfelül célszerűnek tartja az irányelv olyan intézkedések alkalmazását, amelyek biztosítják, hogy „a gyártók nem alkalmazhatnak olyan szerződéses kikötéseket, hardvereket vagy szoftvertechnikákat, amelyek akadályozzák a [...] javíthatósági követelmények hatálya alá tartozó áruk javítását, kivéve, ha e szerződéses kikötéseket, hardvereket vagy szoftvertechnikákat jogszerű és objektív tényezők indokolják [...]”.⁴¹

A gyakorlatban számos esetben tapasztalható az a félrevezető gyakorlat, amikor a kereskedők arról tájékoztatják a fogyasztókat, hogy az árujuk nem javítható egy korábban – nem általuk – végzett javítás miatt, illetve az a tájékoztatás is tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősülhet, amikor a kereskedő arról tájékoztatja a fogyasztót, hogy a más által elvégzett javítás a termékre nézve biztonsági kockázatot jelenthet.⁴²

A javíthatósági követelményeket tartalmazó uniós jogi aktusok tulajdonképpen azon felsorolást jelentik az irányelv vonatkozásában, amelyek tartalmazzák azokat az árukategóriákat, amelyek tekintetében alkalmazzák a javítási kötelezettséget. Az érintett áruk ismertetése fentebb már megtörtént, ezért itt nem ismételtem meg. Ez a lista természetesen bővíthető: ezzel a feladattal az uniós jogalkotó az Európai Bizottságot hatalmazza fel.⁴³

Az új irányelv biztosítja annak lehetőségét, hogy a gyártó megtagadhassa a javítást azokban az esetekben, amikor a javítás tényszerűen vagy jogilag lehetetlen. Arra azonban az irányelv nem ad lehetőséget, hogy pusztán gazdasági megfontolásból tagadjja meg a gyártó a javítást, mert

⁴¹ 2024/1799 (EU) irányelv (18) preambulumbekkezdés.

⁴² 2024/1799 (EU) irányelv (19) preambulumbekkezdés.

⁴³ 2024/1799 (EU) irányelv (22) preambulumbekkezdés.

például a tartalék alkatrész költsége magas, vagy mert a korábbi javítást más végezte el.⁴⁴ Egyebekben felhívja a figyelmet az irányelv, hogy mind az 1999/44/EK irányelv, mind pedig a 2019/771 (EU) irányelv alkalmazza a lehetetlenség kritériumát, így ezek a nemzeti jogszabályokban is megtalálhatók, a gyakorlatban pedig alkalmazandók. Mindenképp feladata lesz a jogalkalmazónak annak tisztázása, mikor minősül tényszerűen vagy jogilag lehetetlennek a javítás.

Az irányelv nem csak a fenti intézkedések útján próbálja ösztönözni a fogyasztókat a javítás választására. Módosítja a 2019/771 (EU) irányelv helytállási időre vonatkozó rendelkezését, és kimondja, hogy 12 hónappal meghosszabbodik ez az időszak, és ezt hozzá is kell adni az árura vonatkozó fennmaradó helytállási időhöz.⁴⁵ A helytállási idő meghosszabbodásával kapcsolatban kiemeli, hogy a fogyasztót egyrészt tájékoztatni kell a javítás és a csere közötti választási jogáról, másrészt arról is, hogy a helytállási idő 12 hónappal meghosszabbodik a javítás választása esetén. Tehát kötelező felhívni a fogyasztó figyelmét a javítással együtt járó előnyökre.⁴⁶ Az irányelv lehetőséget teremt arra, hogy csereárut biztosítson az eladó a fogyasztónak abban az esetben, ha a javítást nem végzik el észszerű időn belül, vagy ha az jelentős kényelmetlenséggel járna. Itt kiemeli az irányelv, hogy ez felújított áru is lehet, illetve a csereárut minden esetben díjmentesen kell biztosítani a fogyasztónak. Ugyanebben a pontban kimondja az irányelv azt is, hogy amennyiben a fogyasztó cserét választ, úgy ez is teljesíthető felújított áruval, a fogyasztó kérésének megfelelően.⁴⁷

Az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól szóló 2019/771 (EU) irányelv módosításai közül szeretném a továbbiakban a legfontosabb pontokat kiemelni.

A szerződésszerűség objektív követelményeit felsoroló 7. cikk kiegészül a tartósság és javíthatóság követelményével.⁴⁸ Az eladó felelősségét rendező 10. cikk a következő bekezdéssel egészül ki: „Amennyiben a 13. cikk (2) bekezdésével összhangban a javításra az áru szerződésszerűvé tételét szolgáló

⁴⁴ 2024/1799 (EU) irányelv (24) preambulumbekkezdés.

⁴⁵ 2024/1799 (EU) irányelv (40) preambulumbekkezdés.

⁴⁶ 2024/1799 (EU) irányelv (41) preambulumbekkezdés.

⁴⁷ 2024/1799 (EU) irányelv (42) preambulumbekkezdés.

⁴⁸ 2024/1799 (EU) irányelv 16. cikk 1. pont.

jogorvoslatként kerül sor, a helytállási idő egyszer tizenkét hónappal meghosszabbodik.”⁴⁹ Az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról, továbbá az (EU) 2017/2394 rendelet, valamint az (EU) 2019/771 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról szóló, 2023. március 22-én nyilvánosságra hozott javaslat⁵⁰ a 2019/771 (EU) irányelvben biztosított fogyasztói jogok sorrendjére vonatkozóan a következő módosítást tartalmazta: „[...]”, ha a csere legalább akkora költségekkel jár, mint a javítás, az eladó megjavítja az árut annak szerződésszerűvé tétele érdekében.” Ennek a módosításnak az elfogadása tulajdonképpen a fogyasztó csere és javítás közötti választási jogának korlátozását jelentette volna, de végül nem fogadták el. A tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó rendelkezés fogja kiegészíteni a 2019/771 irányelv 13. cikkét, amely kimondja, hogy „[A]z eladónak, mielőtt biztosítaná az áru szerződésszerűvé tételét szolgáló jogorvoslatot, tájékoztatnia kell a fogyasztót a javítás és a csere közötti választási jogáról, valamint a helytállási időnek a 10. cikk (2a) bekezdésében előírt lehetséges meghosszabbodásáról.”⁵¹ A javítás idejére biztosított csereárura, valamint a felújított áruval való cserére vonatkozó rendelkezések az irányelv 14. cikkében fognak megjelenni.⁵²

A tagállamoknak 2026. július 31-ig biztosít lehetőséget az irányelv az új szabályok átültetésére.

ÖSSZEGZÉS

Ahogy a fenti két irányelv áttekintő bemutatásából látható, jelentős változásokat hoz mindkét jogszabály a fogyasztói jogok terén. Nagyrészt a gyártókat, kereskedőket érintő változásokról lesz szó, amelyek gyakorlatban való helyes alkalmazása nagy valószínűséggel komoly kihívások elé fogja állítani ezeket a gazdasági szereplőket. Az új szabályok olyan tájékoztatási kötelezettségeket rónak a kereskedőkre, amelyek gyakorlati alkalmazása biztosan megterhelésként fog jelentkezni a vállalatok működésében. Ugyanakkor a zöld átállás folyamatában a fogyasztóknak is elvitathatatlan szerep jut, ehhez

⁴⁹ 2024/1799 (EU) irányelv 16. cikk 2./a) pont.

⁵⁰ Javaslat – COM(2023) 155 final.

⁵¹ 2024/1799 (EU) irányelv 16. cikk 3. pont.

⁵² 2024/1799 (EU) irányelv 16. cikk 4. pont.

azonban szükséges, hogy a fogyasztók megalapozott döntéseket tudjanak hozni a vásárlásaik során, ezáltal is hozzájárulva ahhoz, hogy fenntarthatóbb fogyasztási szokások alakuljanak ki. Tehát a fogyasztók oldalán is mintegy kötelezettségként fognak megjelenni az új előírások, amelyek „elvárják”, illetve „megkövetelik” azt, hogy a fogyasztók tájékozódjanak a különböző lehetőségekről. Ahhoz azonban, hogy a fogyasztók ennek eleget tudjanak tenni és felelős fogyasztóként tudjanak viselkedni, a gyártóknak és a kereskedőknek jelentős szerep jut: a teljes körű tájékoztatás az értékesítési szakaszban, illetve az esetleges nem szerződésszerű teljesítés esetében is. Nem lehet azonban elsiklani a mellett a tény mellett, hogy a fogyasztó és a gyártó/kereskedő sok esetben inkább a cserét választja a javítás helyett. Ennek nagyon egyszerű okai vannak mindkét fél oldalán. A gyártó nem biztos, hogy rendelkezik a javítás elvégzéséhez szükséges műszaki, technikai feltételekkel. Előnyben lesznek azok a gyártók, kereskedők, akik már eddig is rendelkeztek a javítás elvégzéséhez szükséges infrastruktúrával, a többi gazdasági szereplő számára azonban ez igen jelentős anyagi és logisztikai terhet fog jelenteni. Fogyasztói oldalon mindenképp szükséges kiemelni, hogy a javítás elvégzése természetesen bizonyos fokú kényelmetlenséggel járhat, ami az áru cseréje esetében hiányzik. Nem elhanyagolható az a szempont sem, hogy a csere keretében egy új termékhez juthat a fogyasztó, ami által azzal számol, hogy meghosszabbodik az adott termék használati ideje. Mindezekon felül pedig ott van az a kétely, hogy javítás keretében vajon teljes mértékben javítható-e az adott termék hibája, illetve hogy mennyi ideig tudja még a javítást követően használni. Mindezekre tekintettel is lesz kiemelten fontos a jövőben a termékek tartósságának növelése.

Talán a tanulmányban bemutatott két uniós jogszabály hozza a legtöbb változást gyártói/kereskedői és fogyasztói oldalon egyaránt. Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy az uniós jogalkotó a gazdasági, versenyképességi szempontokat is figyelembe véve próbálja formálni ezt az igen komplex területet. Az vitathatatlan, hogy az új szabályok bevezetése ösztönzőleg fog hatni a versenyre gyártói/kereskedői oldalon. Az azonban egyelőre nem látható egyértelműen, hogy az új szabályok által megvalósuló változások képesek lesznek-e arra, hogy az Európai Unió is megőrizhesse versenyképességét egy olyan fogyasztói társadalomra épülő gazdasági környezetben, ahol a fogyasztók gyorsan és olcsón juthatnak a legkülönbébb termékekhez.

JOGI FORRÁSOK, BIZOTTSÁGI KÖZLEMÉNYEK, INTERNETES FORRÁSOK

- Az Eurobarométer 503. sz. különjelentése: A digitalizáció mindennapi életre gyakorolt hatásával kapcsolatos attitűdök. Online: https://data.europa.eu/data/datasets/s2228_92_4_503_eng?locale=hu
- Az Európai Parlament és a Tanács 2005/29/EK irányelve (2005. május 11.) a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról
- Az Európai Parlament és a Tanács 2011/83/EU irányelve (2011. október 25.) a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/771 irányelve (2019. május 20.) az áruk adásvételére irányuló szerződések egyes vonatkozásairól, az (EU) 2017/2394 rendelet és a 2009/22/EK irányelv módosításáról, valamint az 1999/44/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/825 irányelve (2024. február 28.) a 2005/29/EK és a 2011/83/EU irányelv módosításáról, a fogyasztók zöld átállásban való szerepvállalásának a tisztességtelen gyakorlatokkal szembeni hatékonyabb védelem és a hatékonyabb tájékoztatás révén történő növelése tekintetében
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1799 irányelve (2024. június 13.) az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról, továbbá az (EU) 2017/2394 rendelet, valamint az (EU) 2019/771 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról
- Európai Bizottság (2020a): *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. A tisztább és versenyképesebb Európát szolgáló, körforgásos gazdaságra vonatkozó új cselekvési terv.* COM(2020) 98 final.
- Európai Bizottság (2020b): *A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. Új fogyasztói stratégia. A fogyasztói reziliencia erősítése a fenntartható helyreállítás érdekében.* COM(2020) 696 final.
- Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az áruk javítását előmozdító közös szabályok meghatározásáról, továbbá az (EU) 2017/2394 rendelet, valamint az (EU) 2019/771 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról COM(2023) 155 final.